

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

www.bugudergisi.com

Değerlendirme Makalesi

BUGU
Journal of Language and Education

Makale Geliş Tarihi: 06.12.2020

1/3, 337-343

Makale Kabul Tarihi: 11.12.2020

TÜRKİYE

Alyılmaz, C. (2020). Uluslararası Tonyukuk sempozyumu ve Tonyukuk kitabı üzerine. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 1(3), 337-343. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.37>

ULUSLARARASI TONYUKUK SEMPOZYUMU VE *TONYUKUK KİTABI* ÜZERİNE ON THE INTERNATIONAL TONYUKUK SYMPOSIUM AND *THE BOOK TONYUKUK*

Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ

Bursa Uludağ Üniversitesi calyilmaz@gmail.com ORCID

2020 yılı, UNESCO Türkiye Millî Komisyonunun önerisi; Türk Cumhuriyetleri'nin ve Moğolistan Cumhuriyeti'nin destekleriyle “Bilge Tonyukuk Yılı” olarak ilan edilmiş; bu sebeple de Türkiye’de ve Türkiye dışında “Bilge Tonyukuk Anısı”na pek çok bilimsel - akademik faaliyet düzenlenmiştir.

Bu faaliyetlerden biri de 04-05 Aralık 2020 tarihleri arasında Türk Ocakları İstanbul Şubesinin organizasyonunda çevrim içi olarak gerçekleştirildi.

04 Aralık 2020 tarihinde saat 10.00’da başlayan sempozyumun açılış konuşmaları sırasıyla İstanbul Türk Ocağı Başkanı Dr. Cezmi BAYRAM, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hayati DEVELİ ve İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mahmut AK tarafından yapıldı.

Açılış konuşmalarının sonrasında Prof. Dr. Karjavbai SARTKOCAULI, Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ, Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL, Prof. Dr. Ali AKAR; Dr. Öğr. Üyesi Özcan TABAKLAR’ın Oturum Başkanlığı’nı yaptığı Açılış Oturumu’nda sırasıyla bildirimlerini sundular. Açılış Oturumu’nun ardından diğer oturumlara geçildi.

Dr. Cezmi BAYRAM ve Doç. Dr. Kürşat YILDIRIM’ın koordinatörlüğünde gerçekleştirilen sempozyumun diğer oturumlarına Türk Kağanlığı’nın önder isimlerinin adlarının verilmesi son derece anlamlıydı: Bilge Tonyukuk Oturumu, Bilge Kağan Oturumu, Kül Tegin Oturumu, Kapgan Kağan Oturumu, Yollug Tegin Oturumu, Bumın Kağan Oturumu, İstemi Kağan Oturumu, İltiş Kağan Oturumu, İşbara Kağan Oturumu.

YouTube üzerinden canlı olarak yayınlanan sempozyumda toplam 43 bildiri sunuldu. Bildirilerden 35’i bildiri sahiplerinin bizzat kendileri tarafından; 8’i ise (makul sebeplerle programa katılamadıkları için) onların yerlerine başka bilim insanları tarafından sunuldu.

Sempozyumda sunulan bildirimler sırasında İstanbul Türk Ocakları Şubesinin genç üyeleri (başta Emin KADIOĞLU, Fatma Zehra SÖĞÜT ve Şevval ÖZARSLAN olmak üzere) iletişimin arzu edilen seviyede sağlanabilmesi için büyük gayret gösterdiler.

Genç bilim insanlarının alanın seçkin ve saygın hocalarıyla birlikte oturum başkanlığı yaptıkları oturumlarda sunulan bildirimlerde anlatılan hususları ana hatlarıyla şöyle değerlendirmek mümkündür:

Dil alanında sunulan bildirilerde:

Bilge Tonyukuk Yazıtları'nın okunmasında ve metinlerinin yayımlanmasında takip edilmesi gereken yöntemler ve teknikler;

Bilge Tonyukuk Yazıtları'nın metinlerinde geçen bazı cümlelerin, sözcüklerin ve sözcük gruplarının yapıları, kökenleri, anlamları;

Yazıtlarda geçen bazı boy adları (Oğuz), unvanlar (çor) ve yer adları (Tokuz Ersin / Tokuz Ersen);

Bilge Tonyukuk Yazıtları'yla ilgili olarak (H. N. Atsız ve N. Asım Yazıksız tarafından) yapılan ilk çalışmalar dikkatlere sunuldu.

Tarih alanında sunulan bildirilerde:

Eski Türk Yazıtları'nın ve bu bağlamda Bilge Tonyukuk Yazıtları'nın tarih ve kültürel değerlerimiz açısından önemi;

Bilge Tonyukuk, Bilge Tonyukuk'un hayatı, Bilge Tonyukuk'un yaşadığı dönem, Bilge Tonyukuk'un görevleri, Bilge Tonyukuk'un başarıları ve Türk Kağanlığı Dönemi'ne katkıları;

Türk devlet geleneği, Türk devlet geleneği içinde danışmanlık ve vezirlik müessesesi, il, töre, devlet aklı, kut, kavram işaretleri ve bunların Türk Kağanlığı Dönemi'ndeki anlamları;

Türk Kağanlığı'nın komşu oldukları milletlerle ve devletlerle sosyal, kültürel, askerî, siyasi ve diplomatik ilişkileri;

Eski Türk dini ve Türklerde Tanrı inancı ile ilgili bilgiler, belgeler ve görüntüler eşliğinde ilgilileriyle paylaşıldı.

Arkeoloji ve Sanat Tarihi alanında sunulan bildirilerde:

Bilge Tonyukuk Anıt Mezar Kompleksi'nin özellikleri;

Bilge Tonyukuk Anıt Mezar Kompleksi'nde yer alan eserler ve bunların bugünkü durumları;

Bilge Tonyukuk Anıt Mezar Kompleksi'nin yakınında bulunan kültür ve sanat eserlerinin, mezarların, anıt mezar komplekslerinin ve kurganların bugünkü durumları;

Bilge Tonyukuk Anıt Mezar Kompleksi'nde 2015-2016 yıllarında yapılan kazılar;

Bilge Kağan Anıt Mezar Kompleksi'nde 2001 yıllarında yapılan kazılar ve bu kazılarda elde edilen buluntuların Türk tarihi ve kültürü bakımından önemi;

Eski Türk heykelleri ve bu heykellerin Türk tarihi, Türk sanat tarihi ve Türk kültürü bakımından önemi;

Moğolistan'daki Türk Anıtları Projesi (MOTAP) ve bu proje kapsamında yapılan faaliyetler ve bundan sonra gerçekleştirilmesi hedeflenenler belgeler ve görüntüler eşliğinde dikkatlere sunuldu.

Sempozyumun Kapanış Oturumu'nda ise Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ ve Dr. Cezmi BAYRAM sempozyumun genel değerlendirmesini yaptılar.

İSTANBUL TÜRK OCAĞI
BİLGE TONYUKUK YAZITI'NIN DİKİLİŞİNİN 1300. YILI
UNESCO 2020 BİLGE TONYUKUK YILI ANISINA

ULUSLARARASI TONYUKUK SEMPOZYUMU

-ÇEVİRİMİÇİ SEMPOZYUM-

4-5 ARALIK 2020 | AÇILIŞ: 10.00

tonyukuk.istanbulturkocagi.org

Birleşmiş Milletler
Eğitim, Bilim ve
Kültür Kurumu

Bilge Tonyukuk
Anıtı'nın Dikilişinin 1300.
Yıl Dönümü (720)

UNESCO İşbirliğiyle Anılması

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ KATKILARIYLA - İSTANBUL 2020

Foto 1: Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu'nun afişi

Bilge Tonyukuk Yazıtları'nın dikilişinin 1300. Yılı ve 2020 yılının UNESCO tarafından "Bilge Tonyukuk Yılı" olarak ilan edilmesi dolayısıyla düzenlenen sempozyumun kitabı da sempozyum öncesinde Doç. Dr. Kürşat YILDIRIM'ın editörlüğünde "*Tonyukuk Kitabı*" adıyla (Türk Ocakları İstanbul Şubesinin ve Bahçeşehir Üniversitesinin ortak yayını olarak) basıldı. Sempozyum kitabının basılması, sempozyuma ne kadar ciddi bir şekilde hazırlandığının da âdeta kanıtı gibiydi.

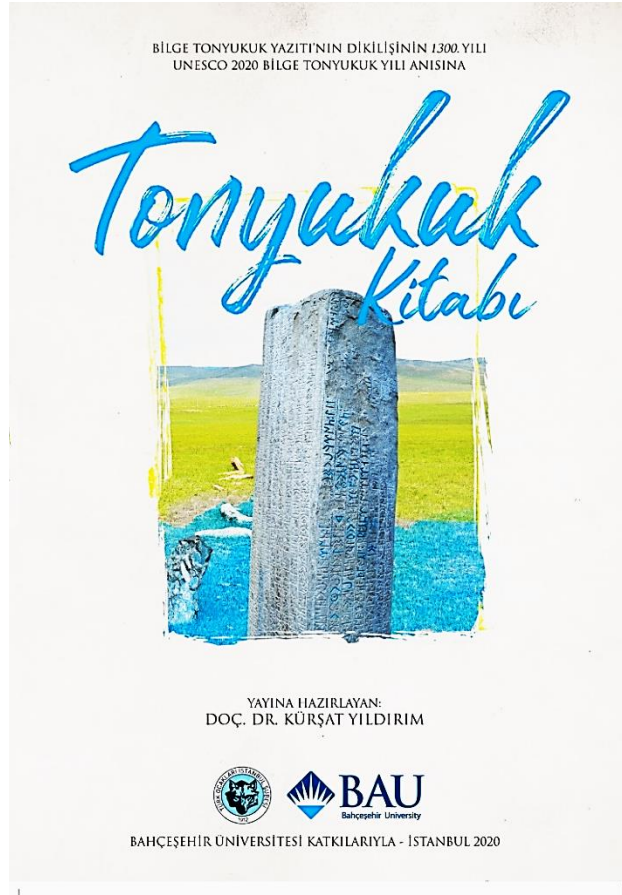

Foto 2: Tonyukuk Kitabı'nın kapak görüntüsü

Doç. Dr. Kürşat YILDIRIM'ın editörlüğünde hazırlanan "*Tonyukuk Kitabı*" adlı kitapta bildiriler şu başlıklar altında yer almıştır:

Dil-Edebiyat-Düşünce

Prof. Dr. Karjavbay SARTKOJAULI

Göktürklerin Büyük Bilgesi Tuy-Ukuk

Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ

Bilge Tonyukuk Yazıtları'nın Yazı Çevirimleri Nasıl Yapılmalıdır?

Prof. Dr. Ali AKAR

Tonyukuk Yazıtının Dili Üzerine

Arş. Gör. Dr. Ümran ERDOĞAN

Ağız Tasnifi Ölçütlerine Göre Tonyukuk Yazıtı

Dr. Vladimir V. TISHIN

Toñuquq Yazıtı'nın Yeni Keşfedilen Bir Estampaj Kopyası

Doç. Dr. Hacer TOKYÜREK

Köktürklerin 'Yol Teñrisi': Bilge Tunyukuk

Dr. Öğr. Üyesi Feryal KORKMAZ

Tonyukuk Yazıtında Çok Anlamlılık Üzerine Bazı Dikkatler

Prof. Dr. Bilgehan Atsız GÖKDAĞ	Nihal Atsız'ın Tonyukuk Yazıtı Üzerine Çalışmaları
Prof. Dr. Alimcan İNAYET	Tunyukuk Yazıtı'na Yansıyan İnanç / İman Gücü ve Bunun Teolojik Temeli Üzerine
Prof. Dr. Serkan ŞEN	'Ürüng Kümüş'ten 'Ak Akçe'ye
Dr. Nurdin USEEV	Tunyukuk Yazıtı'nda Pekiştirme Dil Birimlerinin Stilistik-Tarihsel İşlevleri
Dr. Öğr. Üyesi Kürşat EFE	Tonyukuk Yazıtındaki Adların Diğer Yazıtlardaki Örnekleriyle Karşılaştırılması ve Ad Bilimsel İncelemesi
Dr. Öğr. Üyesi Aslı ZENGİN	Bilge Tonyukuk'un Türkiş Seferi'ni Anlatımı ve "Tarduş Şadra" İbaresine Üzerine
Doç. Dr. Murat ELMALI	Tonyukuk Yazıtı'nda Geçen "Toruk Bukalı Semiz Bukalı" İfadesi Üzerine Göstergibilimsel Bir Bakış
Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDEMİR	Orhon Yazıtlarındaki "Tokuz Ersin / Ersen" Adı Üzerine
Prof. Dr. Mustafa BALCI	Necip Asım ve Orhun Türkçesi
Prof. Dr. Gülden SAĞOL YÜKSEKKAYA	Çok Tartışılan Bir Ad: Oğuz
Doç. Dr. Galibe HACIYEVA	Nahçıvan Grubu Ağızları ve Orhon Yazıtlarının Ortak Leksikası
Doç. Dr. Gökçe Yükselen PELER	Tonyukuk'un Dilinden Türkiye Türkçesi Ağızlarına: Kıbrıs Ağızları Örneği
Prof. Dr. Fikret TURAN	Türkçede Cariyelik ve Kadın Köleliğine Dair Leksikolojik Yapılar I: Eski ve Orta Türkçe Metinlerindeki Veriler
Prof. Dr. Kamil Veli NERİMANOĞLU	Türk Edebî Dili Tarihinde Tonyukuk Abidesinin Yeri ve Önemi
Dr. Öğr. Üyesi Kayrat BELEK	Tanrı Dağlarındaki Köktürk Heykeli Üzerindeki Yazıtlar ve Tamgalar

Tarih

Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL	Bilge Tonyukuk'un Gök Türk Kağanlığına Katkısı
Dr. Öğr. Üyesi Tuba TOMBULOĞLU	Tonyukuk Yazıtının Türk Devlet Anlayışı Açısından Değerlendirilmesi
Prof. Dr. Tuncer BAYKARA	Tonyukuk'un Yaşadığı Ortamın İklim Şartları
Prof. Dr. Mehmet ALPARGU	Prof. Dr. Bahaeddin Ögel'in Eserlerinde Tonyukuk
Prof. Dr. Üçler BULDUK	İl ve Töre Bağlamında Eski Türklerde Merkez-Çevre İlişkisi
Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU	Türklerdeki Bir Arada Yaşama Kültürünün Tarihi Temelleri Üzerine
Doç. Dr. Kürşat YILDIRIM	Devlet Aklı Bakımından Bilge Tonyukuk
Doç. Dr. Oktay BERBER	Diplomatik İlişkilerin Tespiti Bağlamında Eski Türk Yazıtlarında Karşılaşılan Sorunlar Üzerine
Prof. Dr. İsmail ÖZÇELİK	Uluğ Ayguçı Bilge Tonyukuk'tan Osmanlı Vezir-i Azamlarına: Vezir-i Azamlık Makamı
Doç. Dr. Gaybullah BABAYAR	Köktürk Kağanlığı Döneminde Batı Türkistan Hükümdarlıkları Yönetiminde Görülen 'Çor' Unvanı Üzerine
Dr. Öğr. Üyesi Ayhan PALA	Orhon Âbidelerinin Oğuzları

Arkeoloji – Sanat Tarihi - Restorasyon

Dr. MUNKHTULGA Rinchinkhorol	Tonyukuk Mezar Külliyesi Hakkında
Prof.Dr. Saadettin Yağmur GÖMEÇ	Bilge Kagan'ın Tacı ve Hazinesi
Prof. Dr. Yaşar ÇORUHLU	Kül Tigin, Bilge Kağan ve Tonyukuk Külliyesi ve Yazıtları Üzerine Türk Sanatı Tarihi ve Türk Mitolojisi Açısından Bazı Değerlendirmeler
Prof. Dr. Osman MERT	Bilge Tonyukuk Anıt Mezar Kompleksi Çevresindeki Mezarlar ve Anıt Mezar Kompleksleri
Dr. Iskander L. IZMAILOV-Prof. Dr. Airat G. SITDIKOV	Tonyukuk'un Hatıra ve Mezar Anıtı ile Türk Dünyasında İmparatorluk Geleneklerinin Gelişimi

Prof. Dr. Şaban DOĞAN -

Dr. BAYARSAIKHAN Jamsranja

Dr. ANKHBAYAR Danuu -

Araş. Gör. Asuman BAŞ

Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL -

Arkeolog Adil YILMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Fethi Ahmet YÜKSEL

Uzm. Turan CAN

Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY

Batı Moğolistan'ın Uvs ve Khovd İlleri Sınırlarında Yer Alan Köktürk Dönemi İnsan Figürlü Taşlar ve Anıt Külliye

Tonyukuk Anıt Alanı Arkeolojik Kazıları (2015-2016)

Tonyukuk Kutsal Alanı ve Çevresindeki Kurganlarda Kültürel Mirasın Korunması Çalışmalarında Arkeojeofizik Araştırmalar

Bilge Tonyukuk ile İlgili Son Gelişmeler Moğolistan'daki Türk Anıtları Projesi (MOTAP)

Anı

1987 Yılında (33 Yıl Önce) Tonyukuk Yazıtını Ziyaret Anılarım

Istanbul Türk Ocağı

ANA SAYFA VİDEOLAR OYNATMA LİSTELERİ KANALLAR TARTIŞMA HAKKINDA

Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - İLTERİŞ... 228 görüntüleme • 6 gün önce yayımlandı	Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - İSTEMİ... 306 görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı	Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - BUMİN... 495 görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı	Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - YOLLUG... 234 görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı	Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - KAPGAN... 477 görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı
Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - KÜL TEGIN... 398 görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı	Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - İLGE KAĞAN... 175 görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı	Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - İLGE KAĞAN... 186 görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı	Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - BİLGE KAĞAN... 437 görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı	Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu - AÇILIŞ - 1... 1,3 B görüntüleme • 1 hafta önce yayımlandı

Foto 3: İstanbul Türk Ocağı'nın YouTube Kanalı'nın Sempozyum canlı yayınları ile ilgili bölümünden bir görüntü

Düzenlemiş oldukları son derece anlamlı ve alana katkılı sempozyumdan ve yayınladıkları kitaptan dolayı Dr. Cezmi BAYRAM'a, Doç. Dr. Kürşat YILDIRIM'a, Türk Ocakları İstanbul Şubesi yetkililerine, paydaş kurum ve kuruluşlara, sempozyuma bildirileriyle katkı sunan bilim insanlarına ve emeği geçen herkese şahsım, Türk Dil Kurumu Yazıt Bilimi Kolu ve TEKE Akademi mensupları adına teşekkür ediyor; sempozyumda sunulan ve kitapta yayımlanan bildirilerin ilgililerine yararlı olmasını diliyorum.

